

REHABILITACIJA BOLESTI PERIFERNIH ŽIVACA

Rehabilitacijski postupci kod bolesti perifernih živaca imaju sljedeće ciljeve: poboljšanje, regeneraciju i reinervaciju, održavanje funkcije denervirane muskulature i zaštitu zahvaćenih zglobova.

Brzina regeneracije oštećenih perifernih živaca ovisi pretežno o stupnju oštećenja aksona, a ne tako jako o težini oštećenja mijelinske ovojnice, tako da se konačni uspjeh rehabilitacijskih mjera sastoji u sprječavanju atrofije oštećenog aksona, odnosno u postizavanju potpune regeneracije. Rezultat rehabilitacijskih postupaka različit je ovisno o tome radi li se primarno o mehanički uvjetovanim lezijama ili o difuznoj perifernoj afekciji u smislu polineuropatije različite etiologije.

Rehabilitacija bolesti perifernih živaca uključuje medikamentozne, fizikalne, elektroterapijske i ortopedске mjere.

Medikamentozne mjere

Medikamentozne mjere mogu biti nužne u rehabilitaciji kada ubrzavaju proces regeneracije oštećenih živčanih niti, odnosno kada dovode do reinervacije. Međutim, djelotvornost različitih medikamenata na regeneraciju oštećenih perifernih živaca kod ljudi još je uvijek nedovoljno istražena i predmet je daljnje diskusije.

Djelotvornost thyroxina i isaxonina eksperimentalno je ispitivana na štakorima pri čemu su dokazani pozitivni efekti na regeneraciju oštećenih perifernih živaca djelujući najvjerojatnije preko stimuliranja sinteze proteina. Isaxonin, osim toga, ima i protektivan učinak protiv nekih toksičnih tvari, npr. vincristina, te je u kontroliranim studijama kod bolesnika s leprom, traumatskim ili ishemijskim neuropatijama ili kod alkoholnih i dijabetičkih neuropatija dokazana njegova djelotvornost, ali se zbog hepatotoksičnosti ne može upotrebljavati kod ljudi.

ACTH, moždani bovini gangliozidi i faktori rasta također su ispitivani u eksperimentima na životinjama s pozitivnim djelovanjem na oštećene periferne živce, ali kod ljudi se ne primjenjuju.

Fizikalna terapija

Krio i termo terapija postupci su koji u liječenju oštećenja perifernih živaca imaju samo aditivno djelovanje koje se sastoji u smanjenju bolova i napetosti mišića.

Hidroterapija ima učinka u kombinaciji s djelovanjem termo i krioterapije na smanjenje bolova i parestezija. Osim toga, u vodi je zbog smanjenog utjecaja sile teže olakšano izvođenje pokreta i teže denerviranoj muskulaturi.

Medicinska gimnastika, aktivna i pasivna, djeluju kako na poboljšanje regeneracije perifernih živaca tako i na metabolizam denervirane muskulature. Kod teške kljenuti treba svaki dan najmanje 20 minuta provoditi pasivne vježbe istezanja, kako bi se spriječila pojava kontraktura.

Djelotvornost elektroterapije u liječenju perifernih lezija živaca do danas je sporna. Cilj elektroterapije je spriječiti atrofiju denervirane muskulature i poboljšati proces reinervacije. Da bi elektroterapija bila uspješna, mora se pridržavati sljedećih činjenica: elektrostimulacija mora biti što ranije primijenjena poslije oštećenja živca, jakost struje treba biti takva da dovede mišić do maksimalne kontrakcije, mora se provoditi više puta na dan, ponavljano, pri čemu trajanje jedne aplikacije nije značajno.

Posljednih godina jedna je skupina autora razvila postupak stimulacije koji omogućava da denerviran mišić bude potpuno prožet strujom i na površini i u dubljim dijelovima. To je dvosmjerna aplikacija elektrostimulacije koja je pokazala veću djelotvornost u sprječavanju atrofije i poboljšanju trofike denerviranog mišića od jednosmjerne stimulacije. Frekvencija kod ljudi primijenjene struje iznosi 10 - 16 Hz, trajanje impulsa 30-50 msek, a jakost 40-70 mA. Nedostatak je ovakve stimulacije bolnost pri aplikaciji, te se može primijeniti samo kod potpune anestezije.

Ortopedske mjere

Upotrebljavaju se za sprječavanje kontraktura zahvaćenih zglobova, za korekciju već nastalih promjena na zglobovima i za nadomjestak ili zaštitu oštećene ili smanjene funkcije mišića (Krankengymnastik, 4/1996. Rehabilitation bei peripheren Nerven-erkrankungen, str.550-556., prof. dr. med. B. Neundorfer, Aus der Neurologischen Klinik mit Poliklinik der Universitat Erlangen - Nurnberg).

Matija Marković